ISSN 2222-4459 (Print)
ISSN 2311-116X (Online)
НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
«БІЗНЕС ІНФОРМ»
№ 10 '2016 р. (465)
Періодичність 1 раз на місяць
Видається з січня 1992 р.
Свідоцтво про реєстрацію
КВ №19905-9705 ПР від 02.04.2013 р.

ЗАСНОВНИКИ:
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ (ХАРКІВ)
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. С. Кузнеця

ВИДАВЕЦЬ:
ФОП Лібуркіна Л. М.

РЕДАКЦІЯ
Головний редактор: д-р екон. наук, проф. ***В. С. Пономаренко***
Науковий редактор: д-р екон. наук, проф. ***М. О. Кизим***
Випусковий редактор: д-р екон. наук, доцент ***В. Є. Хаустова***

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
д-р екон. наук, проф. ***Алєксєєв І. В.*** (Львів)
д-р екон. наук, проф. ***Амосов О. Ю.*** (Харків)
д-р екон. наук, проф. ***Благун І. С.*** (Івано-Франківськ)
д-р екон. наук, проф. ***Гізатуллін Х. Н.*** (Єкатеринбург, Росія)
канд. екон. наук, проф. ***Гонда В.*** (Братислава, Словакія)
д-р екон. наук, проф. ***Жуковський М.*** (Люблін, Польща)
д-р екон. наук, проф. ***Заруба В. Я.*** (Харків)
д-р екон. наук, проф. ***Іванов Ю. Б.*** (Харків)
д-р екон. наук, проф. ***Клебанова Т. С.*** (Харків)
д-р екон. наук, проф. ***Ковальчук К. Ф.*** (Дніпропетровськ)
д-р екон. наук, проф. ***Орлов П. А.*** (Харків)
д-р екон. наук, проф. ***Погорлецький О. І.*** (С.-Петербург, Росія)
д-р екон. наук, проф. ***Християновський В. В.*** (Донецьк)
д-р філософії (економіка) ***Шоша Жан-Юг*** (Ліон, Франція)

У журналі можуть друкуватися основні результати дисертаційних робіт з економічних наук

Журнал реферується у загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» та в українському реферативному журналі «Джерело»

ЖУРНАЛ «БІЗНЕС ІНФОРМ« ПРЕДСТАВЛЕНО В МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ ДАНИХ, РЕПОЗИТОРІЯХ І ПОШУКОВИХ СИСТЕМАХ:

- Ulrichsweb Global Serials Directory (США);
- Research Papers in Economics (США);
- Російський індекс наукового цитування (Росія);
- Index Copernicus (Польща);
- Directory of Open Acess Journals;
- CiteFactor (США);
- Academic Journals Database (Швейцарія);
- Research Bible (Японія);
- Соціонет (Росія);
- Open Academic Journals Index;
- GetInfo (Німеччина);
- BASE (Німеччина);
- OpenAIRE (Європейський Союз);
- SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія);
- COPAC Union Catalogue (Велика Британія);
- J-Gate (Індія);
- Open Access Library;
- Scientific Indexing Services;
- Advanced Science Index;
- Академия Google (США);
- InfoBase Index;
- WorldCat

ЗІ СПИСКУ ДРУКОВАНИХ (ЕЛЕКТРОННИХ) ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ, ЩО ВКЛЮЧАЮТЬСЯ ДО ПЕРЕЛІКУ НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАНЬ УКРАЇНИ

Журнал **«Бізнес Інформ» («Бизнес Информ», «Business Inform»)** (Співзасновники: НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця)

Додаток 10 до Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015 р. № 528

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Корнівська В. О. Фінансіалізація в контексті еволюції сумісно-розділеної природи реального та фінансового секторів 8
Болотіна Є. В., Шубна О. В. Інституціональні матриці суспільства та трансформаційна економіка України 14
Сазонець І. Л., Тадеєва Н. В. Національні моделі соціального партнерства та їх вплив на розвиток сумлінної ділової практики 21
Городня Т. А., Лупак Р. Л., Іванів О. В. Концептуальні основи економічної сутності поняття «фінансовий стан підприємства» 27

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Мухіна І. Г., Кануннікова О. Р. Переорієнтація економіки України на європейський ринок: реалії, ризики та перспективи 33
Носач Л. Л., Величко К. Ю. Системний вибір оптимальної форми міжнародних розрахунків 39

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Петкова Л. О., Паламарчук Д. М., Вдовиченко Ю. В. Вплив європейської інтеграції на структуру експорту та споживання доданої вартості: досвід Польщі для України 47
Вінська О. Й., Токар В. В. ЛГБТ-інклюзивна культура: вплив на економічне зростання в США, КНР та Польщі 54

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Шуляр Р. В., Реверенда Н. Ю. Система державного управління фрілансовою діяльністю: підтримка механізмів, розвитку та якості послуг 61

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Пар'єва Н. О. Інвестиційний процес виробничого підприємства як об'єкт моніторингу 66

Карпінський Б. А., Максимів Д. Я., Карпінська О. Б., Гасюк Р. В. Децентралізація як каталізатор активізації інвестиційних платформ у системі транскордонної інтеграції 71
Пирог О. В., Стельмах Х. П. Науково-методичні положення з оцінювання ефективності інвестування модернізації основних засобів ТДВ «Стрий-Авто» 79

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Матюшенко І. Ю. Методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу України як передумови реалізації четвертої промислової революції та асоціації з ЄС 85
Паневник Т. М., Болгарова Н. К. Траснаціональні корпорації в аспекті розвитку інноваційних процесів 94
Дзятковська Я. О., Гарафонова О. І. Особливості управління компаніями з використанням відкритих інновацій 100
Мельник О. Г. Методологія розвитку інноваційних систем: передумови виникнення оптимізаційних ефектів і деякі розв'язки задач оптимізації 106

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пілько А. Д., Гарда Т. П. Соціально-економічний розвиток регіону: пошук нових орієнтирів та механізмів реалізації в контексті еволюції безпекознавчих парадигм 112
Бубенко П. Т., Драпеза Я. В. Розробка комбінованого підходу до тарифного регулювання в житлово-комунальному господарстві 117
Іртищева І. О., Дубинська І. І. Орієнтири підвищення ефективності управління трудовими ресурсами: регіональний аспект 123

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Рябенко А. Є., Терещенко Е. В. 3-критеріальна модель формування цільових робочих груп 129
Кушнір О. С. Реалізація математичної моделі визначення рівня операційного ризику кредитної установи 135
Коцюба О. С. Вибір найкращого інвестиційного проекту в ситуації інтервальної невизначеності початкових даних 144
Лапшин В. І. Прогнозування розвитку підприємницької діяльності в Україні 150
Буртняк І. В., Малицька Г. П. Системний підхід до оцінювання опціонів на базі моделі CEV 155

ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ

Райчева Л. І. Формалізація елементів механізму розвитку машинобудівної галузі в умовах виробничо-економічної кризи 160
Хаустова В. Є., Олійник А. Д. Державне регулювання реструктуризації вугільної промисловості: теоретичні та практичні аспекти 166

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Голян В. А. Економічний механізм природокористування: поводження з відходами 174

ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА

Фісуненко П. А., Лаже М. В. Аналіз факторів зовнішнього середовища будівельних підприємств, що впливають на економічну безпеку 189

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ

Бегларашвілі О. П., Кулік А. В. Тенденції розвитку оптової торгівлі в Київській області 195

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Україна, 61001, Харків,

пров. Інженерний, 1а,

Бібліотечний корп., 2 пов., к. 224

Тел./факс ((057) 702-05-25

e-mail: biz_inf@ukr.net

www.business-inform.net

АДРЕСА ВИГОТІВНИКА:

Україна, 61136, Харків,

вул. Гвардійців Широнінців, 50, корп. В, к. 21

ПЕРЕДПЛАТА:

- у Видавця;
- **Агентство «Меркурій»:**

49056, Дніпро,
Січеславська набережна, 15-а, оф. 39.
Тел. (056) 744-16-61,
744-72-87, 778-52-85

Науковий журнал

БІЗНЕС ІНФОРМ
БИЗНЕС ИНФОРМ
BUSINESS INFORM

Видається 1 раз на місяць

Мова видання – українська, російська, англійська

Рекомендовано до друку рішеннями:
вченої ради ХНЕУ № 3 від 31.10.2016 р.
вченої ради НДЦ ІПР НАНУ
№ 10 від 20.10.2016 р.

Здано до набору 30.09.2016 р.
Підписано до друку 31.10.2016 р.

Формат 60 х 84/8.
Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 50,7. Обл.-вид. арк. 65,9.

Надруковано у ФОП Здоренко М. І.
Замовлення № 1496. Наклад 100 прим.

© **БІЗНЕС**ІНФОРМ, 2016

ISSN 2222-4459
9 772222 445006
16010

Михайлова М. В. Сегментація ринку послуг ресторанного господарства м. Харкова та Харківської області 200
Богдан Н. М., Сухорукова О. П. Дослідження ризиків у туризмі 206

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І АПК

Литвинчук І. Л., Самойленко К. А. Інституціональне забезпечення публічно-приватного партнерства у сфері інноваційного розвитку аграрної економіки України..... 212
Мартиненко В. В., Палюх О. М. Методологічні засади дослідження державного фінансування аграрного сектора економіки як складової його фінансового забезпечення 224
Бінерт О. В. Розвиток організаційно-економічних засад функціонування виробників молока на ринку..... 230

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Оганезова А. В. Напрями державного регулювання збереження здоров'я працюючого населення в Україні 236
Мащенко М. А., Пономаренко О. О. Оцінка ефективності найманої праці на макро- і мікроекономічному рівнях 243

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Отенко В. І., Пархоменко Н. О. Підходи та методи оцінювання розвитку українських транснаціональних бізнес-систем..... 250
Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Адамів М. Є. Проблеми діагностування банкрутства та врегулювання процедур неплатоспроможності підприємств в Україні..... 256
Кочубей Д. В. Формування системи показників логістичних процесів підприємства..... 261

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

Пар'єва О. О. Методики бюджетування інноваційної діяльності підприємств: вітчизняний та зарубіжній досвід .. 266
Зверук Л. А., Курінська В. І. Управління ресурсною базою банків: методичні засади та механізм реалізації..... 271
Демченко О. П. Ринок фінансових послуг України: проблемні аспекти на напрями розвитку..... 277
Краснова І. В. Тенденції та суперечності розвитку фінансового ринку в умовах інтеграції 284
Найденко О. Є., Єніна-Березовська А. О. Обґрунтування принципів оподаткування як основи зростання конкурентоспроможності економіки країни..... 291
Ковтуненко К. В., Нестеренко О. В. Фінансування діяльності вітчизняних підприємств в сучасних умовах: види та особливості структури джерел 303
Воскресенська Т. І., Ольшанска М. В. Фінансово-економічні перспективи територіального об'єднання громад 308
Ломейко Ю. А. Напрями вдосконалення видів і форм митного контролю в Україні та необхідність їх реалізації 313
Андрущенко В. І. Сутність та функції андерайтингу в перестрахуванні 325

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Ізмайлов Я. О. Формування принципів бухгалтерського обліку господарської діяльності підприємств у контексті інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України 329
Король С. Я. Бухгалтерське пізнання соціальної відповідальності підприємства 338
Павликівська О. І., Марущак Л. І. Методологічні підходи до визначення сутності доходів та витрат 343

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Адамик О. В. Інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків..... 348

МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

Скіцько В. І. Концептуальні аспекти багатоцільової багатокритеріальної оптимізації та прийняття рішень з урахуванням ризику у сфері логістики..... 353
Гросул В. А., Сукачова-Труніна С. М. Методичний підхід до оцінки ефективності стратегії адаптації підприємства..... 360
Єлісєєва О. К., Вітка Н. Є. Методичні аспекти оцінювання рівня інформаційної прозорості як складової конкурентоспроможності підприємств телекомунікаційної галузі..... 366
Скриньковський Р. М., Павловські Г., Воробйов В. В. Діагностика відповідності конкурентної стратегії підприємства стану зовнішнього середовища..... 371
Дорошук Г. А., Граціотова Г. О. Методичні підходи до оцінки готовності при управлінні змінами на підприємстві 377
Андрющенко І. С., Томілов О. В. Формування стратегії управління витратами для підприємств ресторанного господарства..... 385
Коваль Т. О., Пономаренко О. О., Яхкінд В. П. Економічна сутність та закономірності формування маркетингового потенціалу підприємства..... 397

До уваги авторів журналу «Бізнес Інформ»!

Редакція просить оформлювати список використаних джерел до статей згідно з новим ДСТУ 8302:2015 (Київ, 2016 р.).
Ознайомитись з ДСТУ можна за посиланням:
http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ

Корнивская В. О. Финансиализация в контексте эволюции совместно-разделенной природы реального и финансового секторов 8
Болотина Е. В., Шубная Е. В. Институциональные матрицы общества и трансформационная экономика Украины....14
Сазонец И. Л., Тадеева Н. В. Национальные модели социального партнерства и их влияние на развитие добросовестной деловой практики....21
Городняя Т. А., Лупак Р. Л., Иванив О. В. Концептуальные основы экономической сути понятия «финансовое состояние предприятия»....27

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

Мухина И. Г., Канунникова А. Р. Переориентация экономики Украины на европейский рынок: реальность, риски и перспективы 33
Носач Л. Л., Величко Е. Ю. Системность выбора оптимальной формы оплаты международных расчетов 39

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ

Петкова Л. Е., Паламарчук Д. Н., Вдовиченко Ю. В. Влияние европейской интеграции на структуру экспорта и потребления добавочной стоимости: опыт Польши для Украины....47
Винская О. И., Токарь В. В. ЛГБТ-инклюзивная культура: влияние на экономический рост в США, КНР и Польше 54

МЕХАНИЗМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ

Шуляр Р. В., Реверенда Н. Ю. Система государственного управления фрилансовой деятельностью: поддержка механизмов, развития и качества услуг 61

ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ

Парьева Н. А. Инвестиционный процесс производственного предприятия как объект мониторинга....66
Карпинский Б. А., Максымив Д. Я., Карпинская Е. Б., Гасюк Р. В. Децентрализация как катализатор активизации инвестиционных платформ в системе трансграничной интеграции....71
Пирог О. В., Стельмах К. П. Научно-методические положения по оценке эффективности инвестирования модернизации основных средств ОДО «Стрый-Авто»....79

ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ

Матюшенко И. Ю. Методический подход к оценке инновационного потенциала Украины как предпосылки реализации четвертой промышленной революции и ассоциации с ЕС....85
Паневник Т. Н., Болгарова Н. К. Транснациональные корпорации в аспекте развития инновационных процессов ...94
Дзятковская Я. О., Гарафонова О. И. Особенности управления компаниями с использованием открытых инноваций 100
Мельник А. Г. Методология развития инновационных систем: предпосылки к возникновению оптимизационных эффектов и некоторые решения задач оптимизации.... 106

РЕГИОНАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА

Пилько А. Д., Гарда Т. П. Социально-экономическое развитие региона: поиск новых ориентиров и механизмов реализации в контексте эволюции парадигм безопасности 112
Бубенко П. Т., Драпеза Я. В. Разработка комбинированного подхода к тарифному регулированию в жилищно-коммунальном хозяйстве 117
Иртищева И. А., Дубинская И. И. Ориентиры повышения эффективности управления трудовыми ресурсами: региональный аспект 123

ЭКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ

Рябенко А. Е., Терещенко Э. В. 3-критериальная модель формирования целевых рабочих групп 129
Коцюба А. С. Выбор наилучшего инвестиционного проекта в ситуации интервальной неопределенности начальных данных.... 144
Лапшин В. И. Прогнозирование развития предпринимательской деятельности в Украине 150
Буртняк И. В., Малицкая А. П. Системный подход к оценке опционов на базе модели CEV 155

ЭКОНОМИКА ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Райчева Л. И. Формализация элементов механизма развития машиностроительной отрасли в условиях производственно-экономического кризиса 160
Хаустова В. Е., Олейник А. Д. Государственное регулирование реструктуризации угольной промышленности: теоретические и практические аспекты.... 166

ЭКОНОМИКА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Голян В. А. Экономический механизм природопользования: обращение с отходами 174

ЭКОНОМИКА СТРОИТЕЛЬСТВА

Фисуненко П. А., Лаже М. В. Анализ факторов внешней среды строительных предприятий, которые влияют на экономическую безопасность 189

ЭКОНОМИКА ТОРГОВЛИ И УСЛУГ

Бегларашвили О. П., Кулик А. В. Тенденции развития оптовой торговли в Киевской области 195
Михайлова М. В. Сегментация рынка услуг ресторанного хозяйства г. Харькова и Харьковской области 200
Богдан Н. Н., Сухорукова О. П. Исследование рисков в туризме 206

ЭКОНОМИКА СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И АПК

Литвинчук И. Л., Самойленко К. А. Институциональное обеспечение государственно-частного партнерства в сфере инновационного развития аграрной экономики Украины 212
Мартыненко В. В., Палюх А. Н. Методологические основы исследования государственного финансирования аграрного сектора экономики как составляющей его финансового обеспечения.... 224

Бинерт О. В. Развитие организационно-экономических основ функционирования производителей молока на рынке 230

ЭКОНОМИКА ТРУДА И СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Оганезова А. В. Направления государственного регулирования сохранения здоровья работающего населения в Украине 236
Мащенко М. А., Пономаренко А. А. Оценка эффективности наемного труда на макро- и миниэкономическом уровнях 243

ЭКОНОМИКА ПРЕДПРИЯТИЯ

Отенко В. И., Пархоменко Н. А. Подходы и методы оценки развития украинских транснациональных бизнес-систем 250
Кузьмин О. Е., Мельник О. Г., Адамив М. Е. Проблемы диагностики банкротства и урегулирования процедур неплатежеспособности предприятий в Украине 256
Кочубей Д. В. Формирование системы показателей логистических процессов предприятия 261

ФИНАНСЫ, ДЕНЕЖНЫЙ ОБОРОТ И КРЕДИТ

Парьева А. А. Методики бюджетирования инновационной деятельности предприятий: отечественный и зарубежный опыт 266
Зверук Л. А., Куринская В. И. Управление ресурсной базой банков: методические основы и механизм реализации 271
Демченко О. П. Рынок финансовых услуг Украины: проблемные аспекты и направления развития 277
Краснова И. В. Тенденции и противоречия развития финансового рынка в условиях интеграции 284
Найденко А. Е., Енина-Березовская А. А. Обоснование принципов налогообложения как основы повышения конкурентоспособности экономики страны 291
Ковтуненко К. В., Нестеренко О. В. Финансирование деятельности отечественных предприятий в современных условиях: виды и особенности структуры источников 303
Воскресенская Т. И., Ольшанская М. В. Финансово-экономические перспективы территориального объединения общин 308
Ломейко Ю. А. Направления усовершенствования видов и форм таможенного контроля в Украине и необходимость их реализации 313
Андрущенко В. И. Сущность и функции андеррайтинга в перестраховании 325

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ И АУДИТ

Измайлов Я. А. Формирование принципов бухгалтерского учета хозяйственной деятельности предприятий в контексте инвестиционно-инновационного развития экономики Украины 329
Король С. Я. Бухгалтерское познание социальной ответственности бизнеса 338
Павликовская О. И., Марущак Л. И. Методологические подходы к определению сущности доходов и расходов 343

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ

Адамик О. В. Информационные технологии в компьютерных системах бухгалтерского учета: проблемы организации данных и их потоков 348

МЕНЕДЖМЕНТ И МАРКЕТИНГ

Скицко В. И. Концептуальные аспекты многоцелевой многокритериальной оптимизации и принятия решений с учетом риска в сфере логистики 353
Гросул В. А., Сукачева-Трунина С. Н. Методический подход к оценке эффективности стратегии адаптации предприятия 360
Елисеева О. К., Витка Н. Е. Методические аспекты оценки уровня информационной прозрачности как составляющей конкурентоспособности предприятий телекоммуникационной отрасли 366
Скрыньковский Р. Н., Павловски Г., Воробьев В. В. Диагностика соответствия конкурентной стратегии предприятия состоянию внешней среды 371
Дорошук А. А., Грациотова А. А. Методические подходы к оценке готовности при управлении изменениями на предприятии 377
Андрющенко И. С., Томилов А. В. Формирование стратегии управления затратами для предприятий ресторанного хозяйства 385
Коваль Т. А., Пономаренко А. А., Яхкинд В. П. Экономическая сущность и закономерности формирования маркетингового потенциала предприятия ... 397

CONTENT

ECONOMIC THEORY

Kornivska V. O. Financialization in the Context of Evolution of the Common-Divided Nature of the Real and the Financial Sectors 8
Bolotina E. V., Shubna O. V. The Institutional Matrices of Society and the Transformational Economy of Ukraine 14
Sazonets I. L., Tadeeva N. V. The National Models of Social Partnership and Their Impact on the Development of Fair Business Practice 21
Gorodnya T. A., Lupak R. L., Ivaniv O. V. Conceptual Foundations of the Economic Substance of the Notion of «Financial Condition of Enterprise» 27

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Mukhina I. G., Kanunnikova A. R. The Reorientation of the Economy of Ukraine towards the European Market: Reality, Risks and Prospects 33
Nosach L. L. , Velichko E. Yu. Systematicity of Selection of the Optimal Form of Payment for International Settlements 39

FOREIGN EXPERIENCE

Petkova L. O., Palamarchuk D. M., Vdovychenko Yu. V. The Impact of the European Integration on the Structure of Exports and Consumption of Value Added: the Polish Experience for Ukraine 47
Vinska O. Yo., Tokar V. V. LGBT-Inclusion Culture: Impact on Economic Growth of the USA, China and Poland 54

MECHANISMS OF REGULATION OF THE ECONOMY

Shulyar R. V., Reverenda N. Yu. The System of the State Management of Freelance: Support of Mechanisms, Development and Quality Services 61

INVESTMENT PROCESSES

Parieva N. O. Investment Process of Production Enterprise as a Monitoring Object 66
Karpinsky B. A., Maksymiv D. Ya., Karpinska O. B., Hasiuk R. V. Decentralization as a Catalyst for Vitalization of Investment Platforms in the System of Cross-Border Integration 71
Pirog O. V., Stelmakh Kh. P. The Scientific-Methodical Provisions for Evaluating the Efficiency of Investment of Modernization of Fixed Assets of the DLC «Stryy-Avto» 79

INNOVATIVE PROCESSES

Matyushenko I. Yu. The Methodical Approach to Evaluation of the Innovation Potential of Ukraine as a Prerequisite for Implementing the Fourth Industrial Revolution and the Association with the EU 85
Panevnyk T. M., Bolgarova N. K. Transnational Corporations in the Aspect of Developing Innovation Processes 94
Dziatkovska Ya. O., Harafonova O. I. Features of Management of Companies using Open Innovations 100
Melnyk A. G. The Methodology for Developing Innovation Systems: Preconditions to the Emergence of Optimization Effects and Some Solutions to Optimization Tasks 106

REGIONAL ECONOMY

Pilko A. D., Harda T. P. Socio-Economic Development of Region: Search for New Orientations and Implementation Mechanisms in the Context of Evolution of Security Paradigms 112
Bubenko P. T., Drapeza Ya. V. Developing a Combined Approach to the Tariff Regulation in the Housing and Communal Services 117
Irtyshcheva I. O., Dubinskaya I. I. The Orientations for Increasing Efficiency of Human Resource Management: the Regional Aspect 123

ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELING

Ryabenko A. E., Tereschenko E. V. The 3-Criterion Model of Formation of Task Forces 129
Kushnir O. S. Implementing a Mathematical Model for Determining the Level of Operational Risk of Credit Institution 135
Kotsyuba O. S. Choosing the Best Investment Project in a Situation of Interval Uncertainty of Initial Data 144
Lapshyn V. I. Forecasting the Development of Entrepreneurial Activities in Ukraine 150
Burtnyak I. V., Malytska A. P. A Systematic Approach to the Evaluation of Options Based on the CEV-Model 155

ECONOMICS OF INDUSTRY

Raycheva L. I. Formalizing the Elements of the Mechanism for Development of Machine-Building Industry Sector in Conditions of the Productive-Economic Crisis 160
Khaustova V. Ye., Oliinyk A. D. The State Regulation of Restructuring the Coal Industry: Theoretical and Practical Aspects 166

ENVIRONMENTAL ECONOMICS

Golyan V. A. The Economic Mechanism for Nature Management: the Waste Management 174

ECONOMICS OF CONSRUCTION

Fisynenko P. A., Laze M. V. Analyzing the Factors of External Environment of Construction Enterprises that Impact the Economic Security 189

ECONOMICS OF TRADE AND SERVICES

Beglarashvili O. P., Kulik A. V. The Development Trends of Wholesale Trade in the Kyiv Region 195
Mykhailova M. V. Segmentation of the Market of Services of Restaurant Industry of Kharkiv and Kharkiv Region 200
Bogdan N. M., Sukhorukova O. P. Studying the Risks in Tourism 206

AGRICULTURAL ECONOMICS AND AGRIBUSINESS

Lytvynchuk I. L., Samojlenko K. A. The Institutional Ensuring the Public-Private Partnership in the Sphere of Innovative Development of the Agrarian Economy of Ukraine 212
Martynenko V. V., Paliukh O. M. The Methodological Foundations of Studying the State Financing for the Agrarian Sector of Economy as Part of Its Financial Ensuring 224
Binert O. V. Developing the Organizational-Economic Foundations for Operation of Milk Producers in the Market 230

LABOR ECONOMICS AND SOCIAL POLICY

Oganezova A. V. The Directions of the State Regulation of Preservation of Health of the Working Population in Ukraine 236
Mashchenko M. A., Ponomarenko O. O. Evaluating the Efficiency of Wage Labor on the Macro- and Microeconomic Levels 243

ECONOMICS OF ENTERPRISE

Otenko V. I., Parkhomenko N. O. Approaches to and Methods for Evaluation of Development of Ukrainian Transnational Business Systems 250
Kuzmin O. Ye., Melnyk O. H., Adamiv M. Ye. Issues of Diagnostics of Bankruptcy and Regulation of Procedures Connected with Insolvency of Enterprises in Ukraine 256
Kochubei D. V. Formation of the System of Indicators of Logistics Processes of Enterprise 261

FINANCE, MONEY CIRCULATION AND CREDIT

Parieva O. O. Techniques for Budgeting the Innovation Activity of Enterprises: National and Foreign Experience 266
Zveruk L. A., Kurynska V. I. The Management of Resource Base of Banks: Methodical Foundations and Mechanism of Implementation 271
Demchenko O. P. The Financial Services Market of Ukraine: Problematic Aspects and Development Trends 277
Krasnova I. V. The Tendencies and Contradictions of Development of the Financial Market in the Conditions of Integration 284
Naydenko O. Ye., Yenina-Berezovska A. O. Substantiation of Principles of Taxation as the Basis for Increasing Competitiveness of the National Economy 291
Kovtunenko K. V., Nesterenko O. V. Financing the Activities of Domestic Enterprises in the Current Conditions: Types and Features of the Structure of Sources 303
Voskresenska T. I., Olshanska M. V. The Financial-Economic Prospects of the Territorial Association of Communities 308
Lomeiko Yu. A. The Directions for Improving the Types and Forms of Customs Control in Ukraine, the Need for Their Implementation 313
Andrushchenko V. I. The Essence and Functions of Underwriting in the Reinsurance 325

ACCOUNTING AND AUDITING

Izmaylov Ya. O. Formation of Principles of Accounting of Economic Activities of Enterprises in the Context of Investment and Innovation Development of Economy of Ukraine 329
Korol S. Ya. Accounting Cognition of Social Resposibility of a Bussiness 338
Pavlykivska O. I., Marushchak L. I. The Methodological Approaches to Defining Essence of Revenues and Expenses 343

INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS

Adamyk O. V. Information Technology in the Computer Systems of Accounting: Issues of Organizing the Data and Data Streams 348

MANAGEMENT AND MARKETING

Skitsko V. I. The Conceptual Aspects of the Multi-Purpose Multi-Criteria Optimization and Decision-Making with Allowance for Risk in the Sphere of Logistics 353
Grosul V. A., Sukacheva-Trunina S. M. A Methodical Approach to Evaluating the Efficiency of Strategy for Adaptation of Enterprise 360
Yeliseyeva O. K., Vitka N. Ye. The Methodical Aspects of Evaluation of The Level of Information Transparency as a Component of Competitiveness of Enterprises of the Telecommunications Industry 366
Skrynkovskyy R. M., Pawlowski G., Vorobiov V. V. Diagnostics of Compliance of Enterprise Competitive Strategy with the External Environment 371
Doroshuk H. A., Hratsiotova H. O. The Methodical Approaches to Evaluating the Readiness in the Management of Changes at Enterprise 377
Andriushchenko I. S., Tomilov O. V. Evolving a Strategy of Cost Management for Enterprises of Restaurant Industry 385
Koval T. O., Ponomarenko O. O., Yakhkind V. P. The Economic Substance and Regularities of Establishing the Marketing Potential of Enterprise 397

УДК 338.434

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЙОГО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

© 2016 **МАРТИНЕНКО В. В., ПАЛЮХ О. М.**

УДК 338.434

Мартиненко В. В., Палюх О. М. Методологічні засади дослідження державного фінансування аграрного сектора економіки як складової його фінансового забезпечення

Мета статті полягає у формуванні методологічних засад дослідження державного фінансування аграрного сектора національної економіки у контексті його фінансового забезпечення, яке включає в себе також бюджетне фінансування і державну фінансову підтримку. Пропонується авторське тлумачення змісту поняття «державне фінансування аграрного сектора економіки», з урахуванням результатів порівняльного аналізу існуючих теоретичних підходів щодо визначення понять «фінансове забезпечення», «бюджетне фінансування» та «державна підтримка аграрного сектора». Державне фінансування аграрного сектора економіки є однією з форм фінансового забезпечення, що реалізується через безповоротну та безоплатну передачу бюджетних коштів на покриття програмно-цільових видатків для його фінансової підтримки державою та з урахуванням вимог СОТ. Перспективами подальших досліджень авторів у даному напрямі є вдосконалення методичного забезпечення оцінки ефективності державного фінансування аграрного сектора та розробка шляхів оптимізації, а також формування напрямів забезпечення його розвитку на перспективу.

Ключові слова: *фінансове забезпечення, фінансування, державна фінансова підтримка, аграрний сектор, національна економіка.*
Рис.: *3.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *3.* ***Бібл.:*** *18.*

Мартиненко Валентина Віталіївна *– кандидат економічних наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту Національного університету ДФС України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, Київська область, 08201, Україна)*
E-mail: *martynenkovv@ukr.net*

Палюх Олександр Миколайович *– кандидат економічних наук, головний економіст-фінансист відділу кредитних і гарантійних відносин Департаменту боргової політики, Міністерство фінансів України (вул. М. Грушевського, 12/2, Київ, 01008, Україна)*
E-mail: *paluh.86@mail.ru*

УДК 338.434

Мартыненко В. В., Палюх А. Н. Методологические основы исследования государственного финансирования аграрного сектора экономики как составляющей его финансового обеспечения

Цель статьи заключается в формировании методологических основ исследования государственного финансирования аграрного сектора национальной экономики в контексте его финансового обеспечения, которое включает в себя также бюджетное финансирование и государственную финансовую поддержку. Предлагается авторское толкование содержания понятия «государственное финансирование аграрного сектора экономики», с учетом результатов сравнительного анализа существующих теоретических подходов к определению понятий «финансовое обеспечение», «бюджетное финансирование» и «государственная поддержка аграрного сектора». Государственное финансирование аграрного сектора экономики является одной из форм финансового обеспечения, которое реализуется через безвозвратную и безвозмездную передачу бюджетных средств на покрытие программно-целевых расходов для его финансовой поддержки государством, с учетом требований ВТО. Перспективами дальнейших исследований авторов в данном направлении являются совершенствование методического обеспечения оценки эффективности государственного финансирования аграрного сектора и разработка путей оптимизации, а также формирование направлений обеспечения его развития на перспективу.

Ключевые слова: *финансовое обеспечение, финансирование, государственная финансовая поддержка, аграрный сектор, национальная экономика.*
Рис.: *3.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *3.* ***Библ.:*** *18.*

Мартыненко Валентина Витальевна *– кандидат экономических наук, доцент, заместитель директора Учебно-научного института учета, анализа и аудита Национального университета ГФС Украины (ул. Університетская, 31, Ирпень, Киевская область, 08201, Украина)*
E-mail: *martynenkovv@ukr.net*

Палюх Александр Николаевич *– кандидат экономических наук, главный экономист-финансист отдела кредитных и гарантийных отношений Департамента долговой политики, Министерство финансов Украины (ул. М. Грушевского, 12/2, Киев, 01008, Украина)*
E-mail: *paluh.86@mail.ru*

UDC 338.434

Martynenko V. V., Paliukh O. M. The Methodological Foundations of Studying the State Financing for the Agrarian Sector of Economy as Part of Its Financial Ensuring

The article is aimed at formulating methodological foundations of studying the State financing for the agrarian sector of the national economy in the context of its financial ensuring, which also includes budgetary financing and the State financial support. The authors have proposed their own interpretation of meaning of the concept of «the State financing of the agrarian sector of economy», according to results of an comparative analysis of the existing theoretical approaches to defining the concepts of «financial security», «financing» and «the State support for the agrarian sector». The State financing of the agrarian sector of economy is a form of financial ensuring, which is implemented through permanent and compensation-free transfer of budgetary means to cover the program-target costs for its financial support by the State, according to the requirements of the WTO. Prospects for further research in this direction are improving the methodological support of evaluation of efficiency of the State financing for the agrarian sector and elaborating ways for optimizing, as well as formulating directions of its development in the future.

Keywords: *financial ensuring, financing, State financial support, agrarian sector, national economy.*
Fig.: *3.* ***Tabl.:*** *1.* ***Formulae:*** *3.* ***Bibl.:*** *18.*

Martynenko Valentyna V. *– PhD (Economics), Associate Professor, Deputy Director of the Educational and Scientific Institute for Accounting, Analysis and Audit of the National University of SFS of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, Kyiv region, 08201, Ukraine)*
E-mail: *martynenkovv@ukr.net*

Paliukh Oleksandr M. *– PhD (Economics), Chief Economist-Financier of the Department of Credit and Guarantee Debt Policy, Finance Ministry of Ukraine (12/2 M. Hrushevskoho Str., Kyiv, 01008, Ukraine)*
E-mail: *paluh.86@mail.ru*

Аграрний сектор є стратегічно важливою сферою національної економіки, оскільки забезпечує її продовольчу безпеку. Саме тому його фінансове забезпечення стає провідною функцією державного регулювання. Оскільки аграрне виробництво характеризується низькою інвестиційною привабливістю, його подальший розвиток залежить від безпосередньої участі держави у фінансовому забезпеченні.

Фінансове забезпечення сільського господарства є об'єктом дослідження таких учених, як І. Іванець (досліджує економічну природу фінансування і кредитування аграрних підприємств їх еволюцію та розкриває особливості організації фінансів агарних підприємств) [1], А. Кириченко (аналізує державні програми бюджетного фінансування агропромислового виробництва України за регіонами) [2], О. Шуст (досліджує перспективи бюджетного фінансування сільського господарства в контексті стратегічних напрямків зовнішньоекономічного співробітництва) [3], О. Олійник і В. Адаменко (вивчають роль зарубіжного фондового ринку для фінансування розвитку аграрного сектора України) [4] та ін. Проте поза увагою науковців залишається дослідження державного фінансування аграрного сектора національної економіки в контексті його фінансового забезпечення.

Державне фінансування аграрного сектора в переважній більшості наукових праць розглядається з декількома основними напрямами, зокрема в контексті: фінансового забезпечення, бюджетного фінансування та державної фінансової підтримки. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідити методологічні засади державного фінансування аграрного сектора економіки як складової його фінансового забезпечення. При цьому логіка фінансового забезпечення полягає в тому, що воно включає в себе і державне фінансування, і державну фінансову підтримку аграрного сектора економіки.

Провівши аналіз основних підходів до визначення поняття «фінансове забезпечення», можна зробити висновок, що цей термін вживається в широкому значенні та характеризується такими ознаками:

- *по-перше*, фінансове забезпечення розглядається як процес формування фінансових ресурсів та їх витрачання на фінансування нагальних потреб соціально-економічного розвитку національної економіки загалом та аграрного сектора зокрема, у тому числі господарюючих суб'єктів, домогосподарств, територій тощо [5, с. 20; 42];
- *по-друге*, головними формами фінансового забезпечення є самофінансування, кредитування й державне фінансування (безповоротне фінансування з бюджету), а інструментами – склад і структура джерел його формування [6, с. 6–7; 7];
- *по-третє*, головна мета фінансового забезпечення полягає в підвищенні рівня соціально-економічного розвитку національної економіки в межах наявних фінансових ресурсів шляхом реалізації основних стратегічних і тактичних цілей державної політики для досягнення економічного або соціального ефекту [8, с. 48].

Таким чином, державне фінансове забезпечення аграрного сектора економіки є однією з форм фінансового забезпечення, головна мета якої полягає у своєчасному та якісному виконанні цілей аграрної політики держави та забезпечення продовольчої безпеки країни. При цьому джерелами формування державного фінансового забезпечення аграрного сектора економіки є податкові та неподаткові надходження до бюджету, а основними завданнями – визначення джерел формування та обґрунтування оптимального обсягу державного фінансового забезпечення аграрного сектора, а також контроль за цільовим використанням державних фінансових ресурсів [9, с. 6–7].

Побудуємо структурну схему державного фінансового забезпечення аграрного сектора національної економіки, врахувавши мету, завдання, джерела формування та методи формування (*рис. 1*).

На рис. 1 відображено основну мету, завдання, джерела та методи формування фінансового забезпечення аграрного сектора національної економіки. При цьому методами його формування запропоновано стягнення податків, зборів, інших обов'язкових платежів, стягнення штрафних санкцій, мобілізація інших надходжень до бюджету та державні позики. Мобілізовані з використанням цих методів державні фінансові ресурси спрямовуються на фінансування видатків органів державної влади, через які реалізується аграрна політика, державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників, сільських територій, домогосподарств тощо.

Іншою важливою складовою державного фінансового забезпечення є бюджетне фінансування. Розглянувши основні підходи щодо визначення терміна «бюджетне фінансування», можна виокремити такі його особливості:

- *по-перше*, бюджетне фінансування у своїй суті є актом передачі коштів державного та місцевих бюджетів на безповоротній і безоплатній основі [10, с. 37];
- *по-друге*, формами бюджетного фінансування є кошторисне фінансування, бюджетне інвестування і державні трансферти [11, с. 178];
- *по-третє*, головною метою бюджетного фінансування є забезпечення виконання загальнодержавних функцій, функцій місцевого самоврядування, а також розвитку бюджетних підприємств, установ та організацій [12].

Тоді, виходячи з наведених особливостей, бюджетне фінансування аграрного сектора економіки можна розглядати як процес передачі бюджетних коштів на безповоротній і безоплатній основі для покриття видатків аграрного сектора економіки з метою його фінансової підтримки державою. Для деталізації бюджетного фінансування аграрного сектора економіки в *табл. 1* згрупуємо видатки Державного бюджету України на фінансування аграрного сектора за відомчою та функціональною бюджетними класифікаціями.

Дані, наведені в табл. 1, показують логіку і структуру планування бюджетних видатків на фінансування розвитку аграрного сектора національної економіки.

Рис. 1. Структура державного фінансового забезпечення аграрного сектору національної економіки

Джерело: складено за даними [8, с. 48].

Таблиця 1

Співвідношення відомчої та функціональної класифікації видатків на фінансування аграрного сектора економіки Державного бюджету України

Відомча класифікація		Функціональна класифікація	
Код	**Найменування видатків**	**Код**	**Найменування видатків**
2800	Міністерство аграрної політики та продовольства України		
2801	Апарат Міністерства аграрної політики та продовольства України	0411	Загальна економічна та торговельна діяльність
		0421	Сільське господарство
2802	Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України	0422	Лісове господарство та мисливство
2803	Державне агентство земельних ресурсів України	0423	Рибне господарство
2804	Державне агентство рибного господарства України	0482	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері сільського господарства, лісового господарства та мисливства, рибного господарства
2807	Державна інспекція сільського господарства України	0513	Ліквідація іншого забруднення навколишнього природного середовища
		0620	Комунальне господарство
		0810	Фізична культура і спорт
		0930	Професійно-технічна освіта
		0941	Вищі навчальні заклади I і II рівнів акредитації
		0942	Вищі навчальні заклади III і IV рівнів акредитації
		0960	Позашкільна освіта та заходи із позашкільної роботи з дітьми

Джерело: складено за даними [13; 14].

Так, у розподілі видатків Державного бюджету України на 2014 р. кожна стаття відомчої класифікації видатків деталізується відповідними статтями програмної та функціональної класифікацій. Наприклад, видатки на фінансування Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України за функціональною бюджетною класифікацією належать до статті 0421 «Сільське господарство», а за програмою передбачене фінансування таких програм, як: «Керівництво та управління у сфері ветеринарної медицини та фітосанітарної служби України»; «Протиепізоотичні заходи та участь у Міжнародному епізоотичному бюро»; «Організація і регулювання діяльності установ у системі Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України; участь у міжнародному союзі по охороні нових сортів рослин»; «Заходи по боротьбі з шкідниками та хворобами сільськогосподар-

ських рослин, запобігання розповсюдженню збудників інфекційних хвороб тварин» [14].

Перейдемо до аналізу поняття «державна фінансова підтримка аграрного сектора економіки», що попередньо визначене як основна мета бюджетного фінансування. Аналізуючи визначення державної підтримки аграрного сектора економіки, слід зазначити, що фінансова підтримка є процесом прямого або непрямого фінансування потреб сільськогосподарських товаровиробників, особистих селянських господарств (у тому числі соціального забезпечення селян), сільських територій з метою забезпечення позитивної динаміки розвитку.

О. Радченко, розглядаючи державну підтримку аграрного сектора економіки як сукупність інструментів державного регулювання, які забезпечують сільськогосподарським виробникам прийнятні умови ведення діяльності, виокремлює три її форми: *пряма* – реалізується шляхом прямих бюджетних виплати; *умовно пряма* (опосередкована) – організаційно-економічні заходи, які прямо не пов'язані з аграрним сектором економіки; *непряма* – бюджетні кошти носять стимулюючий характер) (*рис. 2*).

Проведемо порівняльний аналіз методичного забезпечення оцінки рівня державної фінансової підтримки аграрного сектора економіки у країнах Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та Світової організації торгівлі (СОТ) (*рис. 3*).

Перейдемо до характеристики основних методик розрахунків показників рівня державної фінансової підтримки, згрупованих на рис. 3. Так, згідно з методологією ОЕСР:

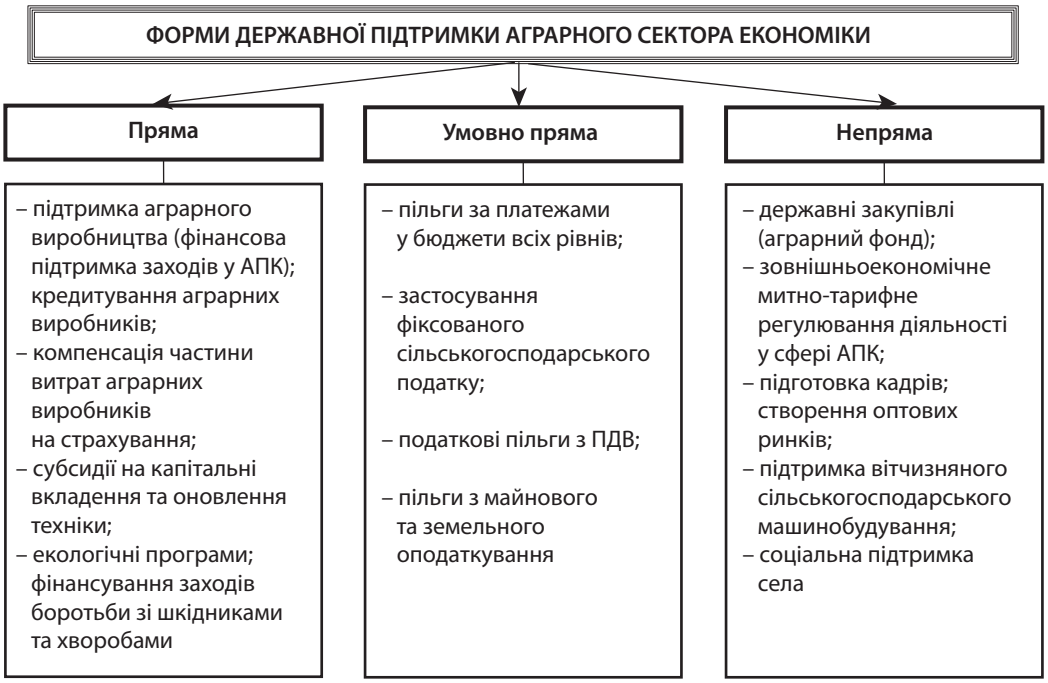

Рис. 2. Форми державної підтримки аграрного сектора економіки

Джерело: складено за даними [15, с. 196].

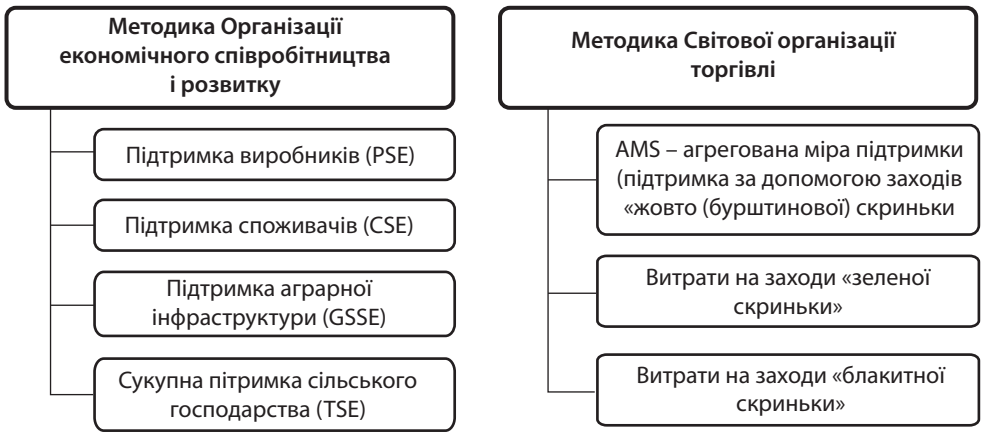

Рис. 3. Методичне забезпечення оцінки рівня державної фінансової підтримки аграрного сектора економіки, що застосовуються в різних країнах

Джерело: складено за даними [16; 17].

1) *PCE* – оцінка підтримки аграрного виробника – це всі види трансфертів сільськогосподарським підприємствам, при цьому:

$$PSE_i = (P_i^d - P_i^r) + (S_i - T_i), \quad (1)$$

де $P_i^d - P_i^r$ – різниця між внутрішньою ринковою ціною сільськогосподарського товаровиробника та ціною на кордоні при експорті чи імпорті;

S_i та T_i – прямі субсидії та податки, безпосередньо пов'язані з товаром *i*;

2) *GSSE* (загальні заходи підтримки сільського господарства) – трансферти сектора в цілому, а не конкретному сільськогосподарському товаровиробнику;

3) *CSE* (оцінка підтримки споживача) – трансферти споживачам від сільськогосподарських товаровиробників та з бюджету:

$$CSE_i = (P_i^d - P_i^r) + S_i, \quad (2)$$

де S_i – непряма бюджетна дотація споживачам сільськогосподарського товару і в результаті аграрної політики держави [16].

Методика розрахунку показників рівня державної фінансової підтримки за методологією СОТ регламентується Міжнародною угодою [18]. Згідно з даною угодою, основними напрямами державної фінансової підтримки аграрного сектора економіки є такі:

1) *AMS* (агрегована міра підтримки) – сума всіх видів підтримки, яка викривлює торгівлю і надається сільськогосподарським товаровиробникам (заходи «жовтої (бурштинової) скриньки»); розраховується сукупна AMS як сума продуктово-специфічної AMS та продуктово-неспецифічної AMS. При цьому продуктово-специфічна AMS розраховується за кожним основним сільськогосподарським продуктом за формулою:

$$AMS_i = (P_i^d - P_i^r) \cdot Q_i + (S_i - T_i), \quad (3)$$

де $P_i^d - P_i^r$ – різниця між застосовуваною регульованою ціною та зовнішньою довідниковою ціною (фіксований середній показник за 2006–2008 рр.);

Q_i – кількість продукції, щодо якої діє регульована ціна (обсяг виробництва);

S_i та T_i – прямі субсидії та податки, безпосередньо пов'язані з товаром *i*.

Продуктово-неспецифічна AMS – субсидії та податки на сільське господарство, які не можуть бути віднесені до якого-небудь окремого виду продуктів, але ці заходи чинять вплив на світову торгівлю.

Рівень de minimis не враховується в AMS:

- для розвинених країн – 5% від вартості виробництва сільськогосподарського продукту або 5% від валової продукції сільського господарства;
- для країн, що розвиваються – 10%.

2) *Заходи «зеленої скриньки»* не входять до розрахунків AMS, звільняються від обов'язку зниження ціни, здійснюються за рахунок платників податків, а не споживачів, а також не створюють ефекту підтримки внутрішніх цін сільськогосподарських товаровиробників. До таких заходів відносять:

- загальні послуги (наукові дослідження, освіта, консультаційні послуги, ветеринарні та фіто санітарні заходи, маркетингові послуги, контроль за безпекою продуктів харчування, невиробничі (інфраструктурні) вкладення;
- державні запаси з метою забезпечення продовольчої безпеки;
- допомога при стихійних лихах;
- охорона навколишнього середовища;
- допомога сільськогосподарських товаровиробникам в несприятливих регіонах.

3) *Заходи «блакитної скриньки»* не входять до розрахунків AMS, включають прямі виплати за програмами обмеження перевиробництва:

- виплати, прив'язані до фіксованих площ і урожаїв;
- виплати, які здійснюються у співвідношенні не більше 85% від базового рівня виробництва;
- виплати на тваринництво, що здійснюються в розрахунку на фіксоване поголів'я.

Оскільки Україна є членом СОТ, то державне фінансування аграрного сектора економіки реалізується з урахуванням існуючих вимог цієї організації, законодавчо закріплених у [18].

ВИСНОВКИ

Отже, державне фінансування аграрного сектора національної економіки є однією з форм його фінансового забезпечення, яка реалізується шляхом передачі бюджетних коштів на безповоротній і безоплатній основі для покриття програмно-цільових видатків з метою його фінансової підтримки державою. При цьому об'єктивними умовами реалізації процесу державного фінансування є дефіцит публічних фінансових ресурсів і необмеженість комплексних фундаментальних проблем в аграрному секторі, вирішення яких без участі держави є неефективним або неможливим. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванець І. В. Фінансування і кредитування аграрних підприємств: автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.08/ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Київ, 2014. 20 с.

2. Кириченко А. В. Бюджетне фінансування агропромислового виробництва за регіонами України. *Економіка АПК*. 2009. № 6. С. 73–77.

3. Шуст О. А. Бюджетне фінансування як складова державної фінансової підтримки аграрної галузі. *Економіка та управління АПК*. 2010. № 2 (71). С. 88–93.

4. Олійник О. О., Адаменко О. О. Оцінка ролі фінансових ринків у фінансуванні підприємств аграрного сектора економіки України. *Бізнес Інформ*. 2015. № 1. С. 318–323.

5. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектора АПК/за ред. М. Я. Дем'яненка. – Київ: ННЦІАЕ, 2004. 320 с.

6. Євтушенко О. А. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів в Україні. *Економічні науки*. 2011. № 1 (55). С. 127–129.

7. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівець-

кої області): автореф. дис. ... канд. економ. наук: 08.04.01/ Ін-т аграрної економіки УААН. Київ, 2001. 18 с.

8. Савчук В. А. Фінансове забезпечення виконання функцій держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 22. С. 46–49.

9. Палюх О. М. Державне фінансування аграрного сектору економіки України: автореф. дис. ... канд. економ. наук: 08.00.08/ННЦ «Ін-т аграрної економіки УААН. Київ, 2016. 20 с.

10. Дем'янишин В. Г. Бюджетне фінансування та особливості в сучасних умовах. *Світ фінансів*. 2007. Вип. 2. С. 34–48.

11. Кохан І. В. Бюджетне фінансування як інструмент реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9 (147). С. 176–181.

12. Башняк О. С. Принципи оподаткування та їх реалізація у податковому законодавстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07/Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2005. 20 с.

13. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 (зі змінами та доповненнями). URL: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=399883

14. Про Державний бюджет України на 2014 рік: Закон України від16 січня 2014 р. № 719-VII (зі змінами та доповненнями). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/719-18

15. Радченко О. Структура та форми бюджетної підтримки аграрного сектору України. *Економічний дискурс*. 2014. № 5. URL: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_4_2014_05_22_23/struktura_ta_formi_bjudzhetnoji_pidtrimki_agrarnogo_sektoru_ukrajini/62-1-0-1035

16. Карлова Н. А. Сравнительный анализ методик оценки расходов на поддержку сельского хозяйства. URL: http://studydoc.ru/doc/4999017/obshhie-mery-podderzhki-sel._skogo-hozyajstva

17. Государственная поддержка и механизмы её реализации в АПК (теория, методология, расчеты)/под общ. ред. Г. В. Беспахотного. М.: НИПКЦ, Восход-А, 2008. 224 с.

18. Угода про сільське господарство / СОТ; Угода, Міжнародний документ від 15.04.1994 р. № 981_005. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005

REFERENCES

Bashniak, O. S. "Pryntsypy opodatkuvannia ta yikh realizatsiia u podatkovomu zakonodavstvi Ukrainy" [Principles of taxation and their implementation in the tax legislation of Ukraine]. *Dys. ... kand. iuryd. nauk: 12.00.07*, 2005.

Demianyshyn, V. H. "Biudzhetne finansuvannia ta osoblyvosti v suchasnykh umovakh" [Government funding and especially in modern conditions]. *Svit finansiv*, no. 2 (2007): 34-48.

Gosudarstvennaya podderzhka i mekhanizmy ee realizatsii v APK (teoriya, metodologiya, raschety) [State support and mechanisms of its implementation in agriculture (theory, methodology, calculations)]. Moscow: NIPKTs; Voskhod-A, 2008.

Ivanets, I. V. "Finansuvannia i kredytuvannia ahrarnykh pidpryiemstv" [Financing and crediting of agricultural enterprises]. *Avtoref. dys. … kand. ekon. nauk: 08.00.08*, 2014.

Kyrychenko, A. V. "Biudzhetne finansuvannia ahropromyslovoho vyrobnytstva za rehionamy Ukrainy" [Budget financing of agricultural production for regions of Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 6 (2009): 73-77.

Kokhan, I. V. "Biudzhetne finansuvannia yak instrument realizatsii stratehii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy" [Budget financing as a tool for implementing the strategy for socio-economic development of the state]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9 (147) (2013): 176-181.

Karlova, N. A. "Sravnitelnyy analiz metodik otsenki raskhodov na podderzhku selskogo khozyaystva" [Comparative analysis of methods of estimating the cost of agricultural support]. http://studydoc.ru/doc/4999017/obshhie-mery-podderzhki-sel._skogo-hozyajstva

[Legal Act of Ukraine] (2011). http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=399883

[Legal Act of Ukraine] (2014). http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/719-18

[Legal Act of Ukraine] (1994). http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005

Moskal, O. I. "Finansove zabezpechennia rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva rehionu (na materialakh Chernivetskoi oblasti)" [Financial support for the development of agricultural production of region (on materials of Chernivtsi region)]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.04.01*, 2001.

Oliinyk, O. O., and Adamenko, O. O. "Otsinka roli finansovykh rynkiv u finansuvanni pidpryiemstv ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy" [Assessment of the role of financial markets in financing the enterprises of agrarian sector of economy of Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 1 (2015): 318-323.

Paliukh, O. M. "Derzhavne finansuvannia ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy" [State financing of agrarian sector of economy of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08*, 2016.

Problemy finansovo-kredytnoho zabezpechennia ahrarnoho sektora APK [Problems of financial and credit support to the agricultural sector APK]. Kyiv: NNTsIAE, 2004.

Radchenko, O. "Struktura ta formy biudzhetnoi pidtrymky ahrarnoho sektoru Ukrainy. Ekonomichnyi dyskurs" [Structure and forms of budget support of agrarian sector of Ukraine. Economic discourse]. http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_4_2014_05_22_23/struktura_ta_formi_bjudzhetnoji_pidtrimki_agrarnogo_sektoru_ukrajini/62-1-0-1035

Shust, O. A. "Biudzhetne finansuvannia yak skladova derzhavnoi finansovoi pidtrymky ahrarnoi haluzi" [Budget funding component of the state financial support of agricultural sector]. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, no. 2 (71) (2010): 88-93.

Savchuk, V. A. "Finansove zabezpechennia vykonannia funktsii derzhavy" [Financial support for the execution of state functions]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 22 (2013): 46-49.

Yevtushenko, O. A. "Finansove zabezpechennia vidtvorennia osnovnykh zasobiv v Ukraini" [Financial provision of reproduction of fixed assets in Ukraine]. *Ekonomichni nauky*, no. 1 (55) (2011): 127-129.